

United States Holocaust Memorial Museum
Oral History Interview
Romania Documentation Project

Numele și prenumele interviuatului: Fedot Petrenco

Data nașterii: 1923

Locul nașterii: Jura, raionul Râbnița, Republica Moldova

Rola interviului: RG-50.572.0107.01.01

Data interviului: 19 iulie 2008

Fedot Petrenco este născut în anul **1923**, în satul **Jura, raionul Râbnița** și a fost interviuat cu privire la acțiunile împotriva evreilor care au avut loc în localitatea sa, dar și în cele vecine, la începutul războiului.

El relatează despre evreii din sat care au fost uciși sau strânși și duși la **Dubăsari** unde au fost uciși. El povestește cazul unui evreu din sat **Dughi Țap** care a fost bătut și apoi ucis în apă, unde a tras și un soldat după el.

Fedot Petrenco mai spune și despre un alt evreu pe care l-au omorât soldații români, întâlnit lângă localitatea **Topala**. El mai spune că a văzut **trupuri** de evrei pe **Nistru**. El povestește și despre **închisoarea din Râbnița**, unde erau închiși **comuniștii**, și căreia soldații români i-au dat foc.

00:00:00 - 43:57:01

Question: Bună ziua.

Answer: Bună ziua.

Q: Spuneți-ne, vă rog, numele de familie și prenumele dumneavoastră.

A: **Petrenco Fedot** Focovici.

Q: În ce an sunteți născut ?

A: Din anul **[19]23**, la 8 ianuarie.

Q: În ce localitate v-ați născut ?

A: În satul **Jura**.

Q: Jura ?

A: Da. Aici în **raionul Râbnița** ?

Q: În raionul Râbnița.

Q: Câteva săptămâni în urmă, dacă vă amintiți, noi ne-am întâlnit și dumneavoastră ne-ați povestit atunci despre careva evenimente la care ați fost martor în timpul războiului Al Doilea Mondial. Deci acum ....

A: Apoi câte oleacă îmi aduc aminte și de acum uitam, că atâta vreme, de acum suntem bătrâni.

Q: Deci noi o să vă rugăm, am venit cu camera de luat vederi ca să ne povestiți amintirile dumneavoastră.

A: Eu să îmi amintesc de la începutul vieții mele, că e lungă vremea.

Q: Ne interesează începând cu anul **1941** când s-a început războiul.

A: Eu eram atunci izdovoi.

Q: Dar unde erați, erați în satul de baștină Jura ?

A: În Jura, da. Și când s-a făcut mobilizația, apoi eu am încărcat de aceia care îi mobiliza, adică eu atunci, pe mine, eu eram tânăr atunci adică, și i-am dus cu căruța, îi duceam la asta se numea Ulmea, dar ....

Q: Aveți în vedere mobilizați ostași din armata sovietică ?

A: Da. Care de acum la război i-au luat.

Q: Și vă amintiți, în Jura au venit soldați când s-a început războiul, au venit soldați străini, au intrat în sat ?

A: Apoi nu chiar deodată, dar o habă s-a mai tras până au trecut, până au venit ....

Q: Și au venit nemți în sat ?

A: Ce ?

Q: Au venit nemți în sat sau numai români ?

A: Nemți nu prea au fost, mai mult români.

Q: Români ai venit.

A: Nemți așa cât, să le stroho pe dânșii. Da, dar, pe noi de acum ne-a, și eu cu căruța am încărcat de la aici, aici a fost granița, și erau Onări, noi le ziceam Onări, dar toți cei care să păzească la graniță.

Q: Din astea, întărite, puncte de fortificație ?

A: Da, de beton, au cărat atunci, au făcut și eu în nopțile acelea, până s-a pornit războiul, dar eu cu căruța și mă trimitea la Onări, și Onăriul era încolo, de la graniță mai la deal, de la graniță ne punea două pulimioate în căruță și soldați și îi puneam la graniță aici. Dar nu numai eu, căruțe mai multe au fost. Și noaptea ședea aici la graniță, dar peste dimineață până ziua apoi ieșeam înapoi, ne duceam acolo, ședeam toată ziua și cum noi dacă eram de-a noștri, hrajdanchi, nu era voienți, apoi nici nu ne hrănea, nimic, și părinții .... (stop)

Q: Continuați, vă rog.

A: Tot înainte, așa.

Q: Știți ce aș vrea să aflu de la dumneavoastră: spuneți, vă rog, înainte de război, în Jura, în satul de unde erați, erau familii de evrei ?

A: Erau, erau mulțișori evrei, erau.

Q: Vă amintiți pe cineva dintre ei, cum îi chema sau ?

A: Știu, era **Voloica**, jidanul, dar el cuzneț era, îi ziceam, era **Volcșor** unul, dar fratele lui **Moșcșor**, frate cu dânsul, și **Dughi Țap**, pe Dughi Țap acesta apoi l-au năcăjit, Doamne ferește, l-au luat și l-au dus la **Nistru** și l-au uns cu glod pe față, peste tot, dar noi băietani adică și ne-am dus, prăjeam, și îl băga cu capul în apă, îl ținea, îl ținea, multă vreme și apoi îl scotea și iar ședea oleacă să ia aer și iar îl vâra. Și pe urmă l-au luat în luntre și să se ducă să-l dea de acum mai adâncă, să-l înece. Și s-au dus cu luntrea până unde s-au dus acolo și unul, adică cu vâslele, dar celălalt l-a luat ca să-l dea în apă. El când s-a încleștat de dânsul și l-a luat și pe român în apă. Acolo s-a și înecat și evreul, și ....

Q: Aceia care-l necăjeau erau români ?

A: Da. **Români**.

Q: Erau soldați ?

A: **Soldați**, soldați.

Q: Și asta când s-a întâmplat, când au venit românii imediat sau mai târziu ?

A: Când au venit românii, tot în, acolo peste câteva, peste vreo săptămână, că a venit pricaz de la provitia asta a lor să nistojească evreii.

Q: Dar de unde știți că a fost așa ordin că să-i omoare pe evrei, să-i distrugă ?

A: Ei, eu nu știu de ce, cine a dat asta, dar au venit, au început a-i strânge pe evrei, i-au încărcat în căruțe, dar nu cu mașină sau ceva, în căruțe și i-au dus la **Dubăsari**, orașul Dubăsari. Și acolo a fost, i-au grămădit pe mai mulți acolo și au făcut brațca mohilă, și i-au ucis acolo pe toți.

Q: Dar mata ai văzut cum i-au strâns pe dâșii cu căruța ?

A: De aici din sat, că chiar prin mahală pe la mine erau, și trăiam bine, era băieți, și fete era de jidani, d'apoi noi eram tot una, nu ne aveam că el e jidan, dar noi suntem moldoveni, nu, de asta noi nu am avut. Și ei umblau băieții de rând cu noi, că ne scotea la strâns spice, la greblat când cosea, la prășit, îi scotea și pe dâșii și pe noi, am trăit normal noi cu toții, nu am avut treabă că ei sunt evrei, dar noi .... era chiar cuzneț bun, te-ai dus la dânsul, la evrei, și i-ai zis să facă o treancă ceva, dar el momentan îți făcea, fără nicio plată, fără nimic, erau buni oameni, nu erau răi.

Q: Și ați văzut cum i-au strâns pe dâșii și i-au dus ?

A: Da.

Q: Puteți să ne povestiți despre asta, cum se întâmpla anume ?

A: Cum ? Se ducea și din casă, dar cum, nu zicea că se duc și îiucid ori ce, dar îiduc la Dubăsari și le dă pasporte. Și încă vă spun că o anecdotă a făcut asta, că la cuznețul acesta Volocea, dar pe femeia o chema Neșa, și zicea: „*Neșa, Neșa Nejurici, acum ești liberă, acum ai primit pașaport pentru trei ani*” (în rusă). Și așa a poruncit acolo, i-au ucis și ....

Q: Și pe dâșii veneau și îi lua din casă sau ei trebuiau să se strângă toți undeva ?

A: Din casă, de prin case au umblat și i-au strâns, soldații români.

Q: I-au strâns pe toți în aceeași zi, într-o singură zi sau în diferite zile pe diferiți ?

A: Nu, nu, cam într-o zi i-au strâns.

Q: Dar cine îi ducea pe dâșii, că ați spus că cu căruțele s-au dus ?

A: Căruțele cu românii, erau ohrană de-a lor, români.

Q: Căruțele erau cu românii ?

A: Căruțe de-a noastre.

Q: Căruțele erau din sat ?

A: Din sat. Dar românii erau ohrană, iaca, au încărcat atâția într-o căruță și românii ședeau.

Q: Dar ei voiau să se ducă când venea căruța ?

A: Ei, da. Nu știa la ce, de acum pe urmă s-a auzit ce ....

Q: Dar nu încercau să opună rezistență sau să fugă ?

A: Dar cu ce ? Cum putea să încerce dacă ei,ăștia au spus că hai și îi tot suia în căruțe, ce putea să facă el ? da. Adică vă spun că mai departe acolo cum pe noi, cum au fugit a noștri de la graniță, apoi încolo ne-a dus la deal și înspre Odessa ne ducea și ne-a dat drumul, că de acum era înconjurată a noastră armată, Armata Roșie era înconjurată aproape de Odessa, și noi, dacă eram grajdanski, nu eram voienii, ne-au dat drumul: „duceți-vă acasă”, noi, trei băieți din Jura. Și când am venit aici, este Ucraina de acum, Topala, Ciorna acolo, apoi pe locul Topelei apoi era o fântână, îi zicea cu cumpănă, și se vedea o căruță încărcată, acoperită cu rezent acolo și un moșneag, dar caii aceia au slăbit și mai departe nu se ducea, dar cine a fost cu dânsul nu știu, s-au răschirat pe semne aceia, au fugit, de acum că au auzit că vin românii, îi ajung din urmă. Și moșneagul acela, îl năcăjea la fântâna aceea ....

Q: Cine îl năcăjea ?

A: Românii. Românii venea de acum și i-au apucat acolo pe acela.

Q: Dar moșneagul acela ce era el ?

A: Evrei.

Q: El era evreu ?

A: Adică drept nu știu, dar ei au zis că e evreu, că ne-a propit pe noi, că noi veneam acasă dincolo, veneam acasă, și zice, românii de acum ne cheamă, noi doi băieți am rămas, pe unul îl luaseră înapoi rușii, au găsit că el trebuie să slujească în România, asta, în Rusia, și când ne-au întâlnit pe drum de-a noștri, ruși, și a zis că el era, dar cu războiul apoi el trebuie ....

Q: Eu vreau să înțeleg mai bine cazul acesta despre care ați spus, despre un moșneag care îl necăjeau acolo. Asta ați spus că a fost pe lângă **Topala** pe undeva ?

A: Pe locul Topalei.

Q: Aha, pe lângă sat pe acolo ?

A: Da, aproape de sat, dar tot pe un drum care era vie încoace înspre Moldova, drumul acela era central.

Q: Și moșneagul acela era singur, numai el era ?

A: Singur, nu era nici, s-au ascuns pe undeva acela sau aceia ....

Q: Și era cu căruța el, da ?

A: Da, cu căruța.

Q: Și căruța era goală sau încărcată ?

A: Încărcată, acoperită cu ...., și românii aceia ne spuneau că să luăm noi căruța. Dar noi nu ne trebuie nouă, că ei ne întreba: „de unde veniți ?”, noi am spus că ne-am dus de la graniță, că războiul dacă a început, ne-am dus de la graniță mai departe, așa și ne-a trimis de la graniță mai departe de aici.

Q: Ei înseamnă că vă propuneau să luați căruța omului să v-o luați vouă, da ?

A: Ei, ne-o luam nouă și iaca, zău, că asta și fac cruce, că nu am luat. Nu am luat noi căruța, dar pe urmă noi singuri cu băiatul acela, că în mahală cu băiatul acela chiar: băi, proști am fost, că acesta păcat nu ne-ar fi fost, că noi nu l-am ucis pe jidanul acela, pe evreul acela, dar dacă am fi luat, am fi avut și noi oleacă de, ca să spun drept, de ceva acolo din căruța aceea. Dar cine, cui i-a fi chicat căruța aceea la Topala de acum, că topălenii acolo, apoi aceia s-au îmbogățit cu, că acolo era încărcată de la evrei de prin Basarabia, nu de la, au trecut peste Nistru încoace, cu căruțele încărcate.

Q: Dar erau mulți soldați români acolo cu dânsul, cu moșneagul acela ?

A: Ei, erau mulți, că ei veneau de acum de la centrala Moldovei.

Q: Asta se întorcea armata, da ?

A: Da.

Q: Dar cu dânsul câți erau acolo, nu țineți minte cam ?

A: Nu, că cu dânsul îți spun că numai unul era, numai el.

Q: Aha, dar din soldați, că ați spus că îl necăjeau, câți erau acolo care îl necăjeau ?

A: Ee, românii nu i-am mai numărat, că ei veneau când românii aceia și au dat peste dânsul și ....

Q: Dar ce îi făceau, cum anume îl necăjeau ?

A: Îl băteau și au început să spună: „ce ați luat bogăția toată și ați încărcat-o din Moldova, din acela, de pe unde ați luat-o”, că a fost încărcată nu cu niște șeruri, cu niște celea, dar tot a fost încărcată cu material bun acolo.

Q: Și ei v-au spus anume românii că el e evreu, de la dânșii ați aflați ?

A: Nu, ei: „luați, băi, căruța asta de la evreul acesta”, că zice: „v-a furat toată bogăția, v-a luat-o și o să fugă”, iaca cum, așa a zis.

Q: Dar ce s-a întâmplat cu dânsul mai departe acolo ?

A: Nu știu, de asta nu știu. Nu știu, noi am venit acasă, când am venit în sat, apoi satul era plin de români, umbla prin sat și făceau ce voiau ei, umblau și găinușe, oușoare voiau, prin sat, știubeiele de miere le fărâma, da, mai făcea câte zacoane cu femei.

Q: Știți vreun caz ceva ce s-a întâmplat cu femeile din sat ?

A: Acolo prin mahală chiar .... ce e de spus, pe una a năpădit-o, s-au dus vreo 6 nebuni...

Q: Soldați români ?

A: Români, români.

Q: Și au violat-o ?

A: Eu știu ce i-au făcut chiar ? Dar ea s-a dus, s-a jeluit la ofițerii lor, la aceia, dar ei: „dacă și lor ....”, da, da, asta că femeia asta chiar în mahală acolo.

Q: Dar era tânără, în vârstă femeia ?

A: Ei, nu era, nu, bărbatul ei era la armată, la război, și era singură, copii nu avea.

Q: Vă amintiți și cum se chema, vă amintiți numele la femeia aceea ?

A: Femeia aceea ? Maria o chema.

Q: Dar ce nume de familie avea ?

A: Cum ?

Q: Dar familia cum era ?

A: Iaca familia, cu bărbatul ei, apoi trăia bărbatul Funica era.

Q: Și au fost așa cazuri în sat sau acesta a fost unicul ?

A: Așa eu nu am mai auzit mai multe. Acela, că chiar noi la casa noastră era, și aceia nu au pățit nimic nu știu cum, că avea o șosetcă babă din bătrână și a luat-o la dânsa, dar tot, ea avea casa ei, dar a zis că e mama ei și ea a spăsit-o de, d'apoi aceea e ....

Q: Dar Maria aceea era moldoveancă sau era .... ?

A: Moldoveancă, moldoveancă.

Q: Vreau să întreb și despre cazul acesta cu Dughi Țap, care ne-ați povestit. Când ați văzut deodată, ați văzut de la bun început când ați venit pe mal la Nistru de acum ei îl necăjeau pe dânsul sau ?

A: Nu.

Q: S-au l-ați văzut cum l-au adus ?

A: Acolo ne scăldam și noi acolo, că acolo era locul de scăldat și l-a adus, că el, oleacă numai erau grădini acolo și peste grădini era drum și casa lui era. Și l-au adus, spun că îl mânjea cu glod acela, dar el de acum dacă a văzut că îl îneacă, s-a prins, s-a încheștat de românul acela și l-a tras și pe dânsul.

Q: Dar el era în vârstă sau era tânăr ?

A: Era de acum oleacă în vârstă.

Q: Cam câți ani să fi avut ?

A: Vreo 40, poate vreo 50, așa.

Q: Și el nu încerca să opună rezistență când ei îl băgau în glod ?

A: Dar nu putea, ce, dacă ei erau așa acolo, dar ce, nu numai un român.

Q: Dar câți erau ei, câți români erau ?

A: Nu i-am numărat, nu știu câți să fi fost acolo. Dar ei, îți spun că ....

Q: Și mult timp l-au băgat ei așa în glod și-n apă ?

A: Noi de acum ne-am saturat de, pur și simplu ne era jale de așa necaz, și ne-am dus, dar când în luntre l-au luat am prăjit, că l-au luat în luntre. Ei, nu știam noi chiar ce o să facă, și ne-am dus noi de acolo, dar ei l-au dat în apă și ....

Q: Dar cam cât timp ați stat acolo și cam cât timp ați văzut că ei așa îl băgau în glod până l-au înecat ?

A: Ei, ce, nu mai știu eu, că nu mai aveam nici ceas atunci, nici, dar mulțisor l-au necăjit, pe malul Nistrului era glod așa, nămol, și îl mânjea, haide, îl lua de la picioare și îl vâra și îl scotea oleacă și încă iar.

Q: Dar spuneau ceva, auzeai vorbă sau glasuri ?

A: De la dânsul ?

Q: De la dânsul, de la dânșii.

A: Ei ce, striga: „judo, acela”, dar bietul om lucra, lucra de rând cu oamenii, nu făcea nimic, nu era ....

Q: Dar ei strigau juda, mai strigau ceva ?

A: Ce să strige, că adică, nu-i legea noastră adică. Asta de la cine putea, și el singur e ca și evreii. A făcut el multe.

Q: Dar când i-au strâns din sat pe ceilalți, asta a fost în aceeași zi, iată, când l-ați văzut pe dânsul, pe Dughi Țap când îl băgau în nămol, asta ?

A: Nu.

Q: Ce a fost mai înainte ?

A: Ei umbla și îl căuta pe Dughi Țap ăsta, cum mereje, cu acela a umblat să-l caute, și nu-l prindea pe dânsul, dar pe soldat, că ei pe soldat voiau, al lor, să-l scoată, dar îl prindeau pe Dughi acela.

Q: A, ei pe urmă au încercat să-l scoată pe soldatul care s-a înecat ?

A: Să-l scoată pe a lor, pe soldat, dar pe Dughi nu știu ce au făcut cu dânsul.

Q: Dar când pe ăștialalți evrei din sat, când au venit cu căruțele și i-au încărcat și i-au dus la Dubăsari, asta a fost tot în ziua aceea când ei pe Dughi l-au înecat sau în altă zi ?

A: Iaca nu v-oî spune drept chiar în aceea zi ori a doua zi au făcut aist lucru. Acolo au fost mulțișori jidani, **Leiba, Stoloaia, Leiba Poh, Ilic**, unul, una **Astra**, dar drept că pe ăștia au scăpat. S-au ascuns, pe cum, ce au făcut, că Ilic și acesta, aceea, au scăpat de ....

Q: Dar unde s-au ascuns ? S-au ascuns în sat sau în altă parte ?

A: Nu știu unde s-au ascuns, dar pe urmă s-au ivit și de acum nu îi ucidea, dar îi năcăjea așa că la Bolșoi Molotci este, dacă știți, aici la Râbnița raion este, după Râbnița 10 kilometri. Apoi zicea că de acolo e născut Antonescu, din satul acela. Și acolo curgea un izvor din deal așa, ei, și cum, izvorul acela nu era chiar așa făcut cu turnul acela, apoi pe jidani acolo i-au dus, care de unde au năpădit jidani de ăștia, și făcea izvorul acela bun, că, și chiar a fost Antonescu încolo în satul acela, Bolșoi Molotci, și de la Bolșoi Molotci până la Veloci, pe sub mal, apoi ne scotea pe noi, iaca de aici ne ducea tocmai acolo la lucru, pe sub mal făceam burcucă de piatră. Și făceam șosea de la Bolșoi Molotci la Beloci. Și cum, adică, din deal, că acolo e deal, și scoboram piatră din dealul acela, căruțe erau, care cu căruțele, care cu mâinile, dar aici e jos, pe acesta, și aducea lut, și piatră de aceea și băteam noi cu clăpacele și lut și piatră, și lut și piatră... Și a venit pretorul, a zis că e pretorul, și fără de nimic, fără de acela, raz, raz pe unul cu pleotca, bătaie. Dar pentru ce ?

Q: Dar pe cine îl bătea, cine era acela ?

A: Pe toți, pretorul acela.

Q: Pretor era, dar persoana pe care îl bătea ?

A: Pe toți de rând.

Q: Lucrătorii care erau ?

A: Lucrătorii care eram de rând, pe toți.

Q: De alde mata, care erau lucrători acolo, care construiau, care lucrau atunci ?

A: Da, păi cum.

Q: Acolo erau și evrei care construiau drumul, erau și ?

A: Nu, evrei nu erau.

Q: Dar de unde ați spus că știți că îi duceau la construitul drumul pe evrei ?

A: D'apoi pe noi, nu pe evrei, pe evrei i-au dus la făcut izvorul.

Q: Dar de asta de unde știți ?

A: D'apoi acolo pe satul acela, satul acela Molotci, dar pe noi și făceam drumul, dar acolo ....

Q: Drumul era pe lângă izvor ?

A: Ce ?

Q: Drumul era pe lângă izvor ?

A: Nu, nu, în sat. În sat era izvor acolo și acolo să-l facă, să-l dreagă pentru Antonescu, să vie să vadă.

Q: Dar oamenii din alt sate erau chemați să construiască drumul ?

A: Din toate satele erau acolo câte vreo 10 oameni.

Q: Am înțeles.

A: Și încă era, acesta, Ulmea, un sofoz, Ulmea, și ne lua și ne ducea tot din sat acolo câte o săptămână, lucram pământul, Ulmea asta avea pământ. Apoi ne-a dus într-o zi, dar noi nu ședeam mult, fugeam, fugeam de acolo, apoi ne-a dus și lucram la pământ, dar aici a prins a ploua, de acum la pământ nu puteam, dar acolo am șezut într-un obcean, unde au șezut oile toate iarna, apoi era așa tizic, bălegar acolo, că ei da mâncarea și acolo se .... oile acelea se, că au zis că acolo nu știu câte sute de oi, că obceanul acela mare, și care, iaca eu chiar și vreo câțiva ne-am năpădit hârlețul, dacă știi ce e hârlețul acesta ....

Q: Da.

A: Și tăiam așa bucăți, dar care nu avea hârleț, apoi lua câte vreo două bucăți de acelea și le scotea afară, punea movila așa de tizic și a făcut foc. Și a venit un nebun tot, un moșnegel acolo, ca când moșnegelul acela de pe loc de acolo s-ar număra, și cu un jandarm și pe noiăștia care înăuntru tăiam ne-a stroit și întindeam mâna ca la școală.

Q: Să vă pălească ?

A: Și cu pleotcă, apoi cu aceea .... Apoi ce zic chiar drept, că la mine nu a ajuns, că au pornit dintr-un capăt, s-a săturat el de bătut. Și nu mi-a ....., dar la aceia care, apoi le trăgea câte vreo trei pleotce de acelea, le-a suflat palmele.

Q: Dar în genere cum se purtau românii cu populația de asta de rând ?

A: Cum să, atunci aceia mai mult s-au dus din sat, aici au lăsat jandarmi, și o combinătură, era șeful de post jandarm, ei cum, ne scotea la lucru, adică noi am rămas și să strângem pâinea de

pe deal. Și umblam la lucru, dacă, iaca, ai întârziat, ai ieșit la deal, chiar atât și eu. Dacă soarele a răsărit, tu trebuie să fi acolo pe loc la deal .... pe semne bătaie.

Q: Și pe dumneavoastră tot v-au bătut ?

A: Ce ?

Q: V-au bătut și pe dumneavoastră ?

A: E, ce făcea, că nu așa să te pună jos, dar fleosc, fleosc la față și hai. Nu chiar șezi pe loc și ....

Q: Dar spuneți-mi, vă rog, numai pe evrei i-au luat și i-au dus în alte părți ? Iaca ați spus că ați auzit că i-au împușcat sau au mai fost și pe alți oameni i-au luat sau i-au împușcat ?

A: Deăștia oameni au luat **comuniști, consumoli**, i-au luat și i-au **închis în Râbnița**, era acolo, au făcut într-un ....., și i-au închis în Râbnița. Și de acum când ei au simțit că e aproape să se ducă, apoi au luat și au bătut ferestrele, ușile, și au dat foc la tuiumă și a ars. Eu nu am văzut, că nu am fost în Râbnița acolo.

Q: Nu ați fost niciodată la Râbnița în timpul războiului ?

A: Eee, am fost, dar eu nu știu atunci adică ce s-a făcut, nu am văzut asta, că aici la Râbnița e departe, dar de acum așa spun că, chiar au fost din sat de aici, au fost.

Q: Cine a fost ?

A: A fost un comunist acolo și dacă nu știu cum că, că la câțiva le-a dat drumul acolo, la moldoveni.

Q: La moldoveni le-a dat drumul ?

A: Ca când le-a dat drumul și acela ....

Q: Dar vă aduceți aminte familia, numele la omul acesta din sat care a fost în închisoare acolo ?

A: Stratulat Miron.

Q: Și pe dânsul l-au eliberat din închisoare ?

A: Da.

Q: Mata ai vorbit cu dânsul personal ?

A: Ei, nu, că el pe urmă a fost presedate de colhoz aici, el era, dar chiar el spunea cum a pățit, dar a scăpat.

Q: Au mai fost și alții arestați sau numai el din sat ?

A: Cum, a fost chiar un cumnat de-al meu, de-o seamă chiar cu mine, că l-a vinuit că el la graniță aici, că dacă el era consumol, apoi a fost și a ucis oameni, nu știu, de aceea parte, Stodolna este, el a fost și a ucis, dar ședea la pod acolo, a făcut pod, trecea. Nu știu, a făcut el așa, el zice că nu a fost nimic, dar atunci nu era cumnat, era, pe urmă noi de acum ne-am ....

Q: Ați devenit cumnați.

A: Da.

Q: Și ce s-a întâmplat cu dânsul până la urmă, cu cumnatul ?

A: El nu știu, poate ar fi și acum, că el s-a învățat ceva.

Q: Dar atunci după ce l-au luat, i-au făcut ceva sau i-au dat drumul înapoi ?

A: Dar de acum după ce acela a scăpat de acum, românii și au fugit de aici.

Q: Dar pe dânsul l-au ținut închis toată ?

A: Atunci l-au ținut închis, au fugit de acum românii ăștia de aici și el de acum el a rămas.

Q: Dar pe dânsul unde l-au ținut închis ?

A: În Râbnița.

Q: Tot în Râbnița. Dar cum era numele și familia lui ?

A: Asta, Ivan Gavrilovici Râbac.

Q: Mai știți și despre alte cazuri, când și alții au fost sau arestați sau împușcați sau, în timpul războiului ?

A: Pe câți i-au împușcat .... iaca cum, și pe **Nistru mergea înecați**, dar cine, ce erau ei, jidani, ori ruși, ori moldoveni .... Când am văzut noi am mers, dar nu ne mai duceam noi, că chiar să ședem la Nistru, că o vreme asta a românilor.

Q: Ați văzut când mergeau corpuri ?

A: Mergeau câte un trup pe ....

Q: Ce trupuri erau, de bărbați sau de femei ?

A: Păi ei știu dacă erau în apă, ce puteai ?

Q: Nu ați văzut niciodată ?

A: Noi de pe mal așa.

Q: Și cam de câte ori ați văzut că erau trupuri din astea care trec pe apă ?

A: Ei, nu ne mai duceam noi în toată ziua, că dacă am văzut că ....

Q: Dar ați văzut o dată sau de două ori sau de mai multe ori ?

A: O dată cam, mai mult nu, nu ne mai duceam, că ne temeam chiar, eram băietani, ne temeam. Atunci erau românii și ne temeam a umbla, erau și prin sat, și umblau, dacă numai oleacă a înnoptat nu trebuia să umbli prin sat de fel. Te-au năpădit, apoi bătaie. Și te mai lua la șeful de post, ca ghiurnii eram acolo, și păzeam câte vreo 10 oameni, și ne trimitea prin sat, prin tot satul, și păzeam să nu umble benzi ceva.

Q: Mata erai premilitar atunci ?

A: Nu. Eram băietan.

Q: Dar cum de vă trimiteau prin sat ca să păziți ? Voi, băieți așa tineri, vă trimiteau să păziți ?

A: Da, da. Dar ei de acum, în [19]42 asta, de acum eram de 18 ani, mai mare dar.

Q: Și atunci când ai spus că odată ai văzut că pe Nistru mergeau, ai văzut un singur trup sau mai multe ?

A: Chiar să-ți spun drept, ce, am șezut așa mult ? Nu mai ședeam noi că chiar să păzim, mergeau, dar ....

Q: Dar nu știi, că era unul sau erau două sau mai multe ?

A: Toate dată nu mergeau, că cum, acolo ce făcea cine îi da ori sărea, că adică, se auzea că dacă îi ducea peste Mostc, îi duc acolo și îi duc unde, dar zicea că săreau ei singuri în apă.

Q: Dar atunci când i-au dus cu căruțele pe evreii din sat, mata îți amintești pe cineva, numele la evreii ăștia pe care i-a dus la Dubăsari ?

A: D'apoi cum. De la noi din sat de ăștia care i-au încărcat: Leba Poh, acesta, Dughi Țap, pe Dughi Țap nu, l-au înecat, dar Moșcușor unul, Volcușor, ei frați erau. Erau mulțișori jidani la noi în sat.

Q: Și i-au dus pe toți la Dubăsari ?

A: Pe ăștia care i-au năpădit ei i-au dus pe toți, dar aici de acum în Buceni, dacă eu nu în Buceni, dar de acum când am venit în Buceni după aceea, apoi era un jidan cuzneț aici, dar s-a pus satul acolo și primarul, el a fost refugiat în România încolo atunci când era granița și a fost fugit încolo și când a venit apoi l-a pus pe dânsul șeful satului. Și pe acela, și oamenii s-au pus și pe Volotca era, stai, nu, Volotca, apoi l-au scos, au grăit cu românii aceia și să nu-l ia, că el e bun cuzneț și dacă l-au lăsat și pe urmă el s-a ....., avea soră, neamuri în Dubăsari și s-a dus el cu dânsii în Dubăsari și a trăit.

Q: Au mai fost și alte cazuri când mata ai văzut trupuri, oameni omorâți sau alte cazuri când a suferit populație din asta pașnică în timpul războiului de tot felul ?

A: Chiar așa la noi aici nu s-a ucis, să ucidă, de bătut, bătea românii, dar să ucidă, nu au ucis pe nimeni.